

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10Co/65/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8108232890
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Majerník
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8108232890.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Majerníka a členov senátu JUDr. Milana Šebeňa a JUDr. Mareka Kohúta v právnej veci žalobcu: R. U., nar. X. X. XXXX, bytom M., X. X, právne zastúpeného JUDr. Jánom Garajom, advokátom, Prešov, Ul. Hlavná č. 137, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, IČO: 37 874 175, Námestie mieru 2, Prešov, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, IČO: 37 936 859, Jesenná 14, Prešov, o zaplatenie 41.134,23 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 10C/367/2008 - 414 z 19. 2. 2014, zhodou hlasov členov senátu takto

r o z h o d o l :

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh, ktorým sa žalobca domáhal proti žalovanému zaplatenia sumy 41.134,23 eur s prísl. a zároveň náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Vychádzal z toho, že žalobca uplatňuje v predmetnom konaní proti žalovanému nárok na zaplatenie sumy 41.134,23 eur s prísl. dôvodiac, že žalovaný bez právneho dôvodu v čase od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007 využíval jeho pozemky v k.ú. X. tak, že má na nich postavenú cestnú komunikáciu. Zdôraznil, že toto jeho rozhodnutie je už v poradí druhým. Predchádzajúcim rozhodnutím bolo čiastočne vyhovené žalobe v rozsahu náhrady

zodpovedajúcej znalcom vyčíslenému nároku metódou polohovej diferenciacie. Odvolací súd však jeho rozhodnutie zrušil a vysloveným názorom je prvostupňový súd podľa § 226 O.s.p. viazaný. Z vykonaného dokazovania zistil, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti parc. č. 2000/19 a č. 2000/20 v kat. úz. P. - X.. Jedná sa o nehnuteľností, ktoré sú uvedené v katastri nehnuteľností ako zastavané plochy a nádvorí, pričom na týchto nehnuteľnostiach sa nachádza stavba, a to štátna cesta P. - X. Z.. Vlastníkom predmetnej komunikácie je žalovaný. Predmetná komunikácia bola vybudovaná na základe rozhodnutia Okresného národného výboru v Poprade, odboru dopravy zo dňa 9. 2. 1975, ktorý vydal pod č. DOPR 243/75 rozhodnutie o prípustnosti stavby podľa projektovej dokumentácie vypracovanej Dopravoprojektom Bratislava. Stavebné povolenie na predmetnú stavbu vydala Správa východnej dráhy v Bratislave ako dráhový správny orgán, pričom preberacie konanie na predmetnú stavbu bolo vykonané dňa 11. 10. 1979. V čase začatia výstavby predmetné nehnuteľností boli v užívaní Štátneho majetku, národný podnik Poprad a Jednotného roľníckeho družstva v Poprade - Veľkej. Komunikácia teda bola postavená na základe stavebného povolenia a bola riadne odovzdaná do užívania. Vtedajší vlastníky týchto nehnuteľností tento zásah tolerovali a neuplatnili si finančnú satisfakciu v žiadnej forme, ani titulom bezdôvodného obohatenia. Žalobca sa stal vlastníkom týchto nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy zo dňa 17. 12. 2004 zavkladovanej príslušnou správou katastra dňa 10.

10. 2005. Podľa dohodnutej kúpnej ceny vlastníkovi nehnuteľnosti zaplatil kúpnu cenu 200.000,- Sk, čo pri celkovej výmere pozemkov predstavuje kúpnu cenu za 1 m² 35,99 Sk, teda cca 1,- euro. Žalobca pri uzatváraní kúpnej zmluvy vedel, že ide o zastavané pozemky pozemnou komunikáciou, ktorú využíva široká verejnosť. Túto cestnú komunikáciu podľa zákona vlastní a udržiava v prevádzky schopnom stave žalovaný. V konaní súdom pribratý znalec určil výšku bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov žalobcu za čas od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007 na sumu 16.359,81 eur metódou polohovej diferenciacie a na základe porovnacej metódy sumou 33.564,28 eur. Nárok uplatnený žalobcom nespĺňa možnosti jeho kvalifikácie ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože takto to vyplynulo z predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu. Po rozhodnutí odvolacieho súdu nedošlo k zmene skutkového stavu veci. Či by priznanie bezdôvodného obohatenia nepatriło právnomu predchodcovi žalobcu nebolo predmetom konania. Takáto námietka nebola vznesená ani zo strany žalovaného a v tomto konaní žiada žalobca priznať bezdôvodné obohatenie jemu. Žalobca uplatnený nárok odôvodňoval titulom bezdôvodného obohatenia založeného len na tom, že na jeho pozemku je postavená komunikácia. Nebolo sa preto dôvodným zaoberať v konaní tým, že údržbu predmetnej komunikácie zabezpečuje žalovaný, ani tým, aké bezdôvodné obohatenia mu vlastníctvo komunikácie a jej údržba prináša. Ak podľa názoru vysloveného odvolacím súdom bezdôvodné obohatenie nevzniklo, niet dôvodu ani sa vyjadrovať k tomu, či by zapltenie žiadanej náhrady bolo v súlade s dobrými mravmi. Prvostupňový súd napokon v dôvodoch svojho rozhodnutia s odkazom na dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu uvedené na str. 10 uvádza to, že zák. č. 66/2009 Z.z. jeho ust. § 4 nemožno v konaní aplikovať, pretože tento zákon nadobudol účinnosť od 1. 3. 2009 a predmetom tohto konania sú nároky za čas od 1. 1. do 31. 12. 2007. Aplikácia týchto ustanovení zákona by bola v rozpore so zásadou retroaktivity.

Výrok o náhrade trov konania prvostupňový súd odôvodnil tým, že úspešnému žalovanému trovy nevznikli a ani si ich náhradu nežiadal priznať.

Proti tomuto rozsudku včas podal odvolanie žalobca. Poukazuje na to, že prvostupňový súd po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu zo dňa 26. 6.2013 vo veci nariadil pojednávanie na deň 19. 2. 2014 a na tomto pojednávaní aj žalobný návrh zamietol. Oprel tento svoj záver o argumentačný pilier spočívajúci v tvrdení, že bezdôvodné obohatenie nevzniklo, pretože súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Prvostupňový súd argumentačne uvádza aj to, že kúpna cena dohodnutá žalobcom s predávajúcim svedčí o tom, že zrejme v kúpnej cene bola zahrnutá aj skutočnosť, že predmetné pozemky sú nevyužiteľné práve z dôvodu, že sú zabudované do telesa pozemnej komunikácie II. triedy č. 534 P. - F.. Takáto úvaha súdu prvého stupňa je podľa názoru odvolateľa ústavne neudržateľná. Žalobca sa v konaní domáha vydania bezdôvodného obohatenia s odkazom na aplikáciu ust. § 451 Obč. zák., pretože žalovaný užíva pozemky žalobcu tak, že má na nich umiestnené teleso pozemnej komunikácie. Vlastníkom tejto cesty je žalovaný. Žalobca sa k svojim nehnuteľnostiam za žiadnych okolností nemôže správať ako vlastník, nemôže vec riadne užívať a brať z nej úžitky. Nútené obmedzenie vlastníckeho práva je podľa čl. 11 Listiny základných práv a slobôd možné len vo verejnom záujme, na základe zákona a za náhradu. Náhrada za obmedzenie vlastníckych práv k majetku aj podľa ustálenej judikatúry ESLP musí aj v zmysle zásady proporcionality byť určená tak, aby existoval rozumný vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným účelom, inými slovami, aby bola docieľaná spravodlivá rovnováha medzi požiadavkami všeobecného záujmu a záujmami jednotlivca. V konaní je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že teleso pozemnej komunikácie osadené na nehnuteľnostiach žalobcu má za následok vznik konkurencie dvoch rovnocenných práv, a to práva vlastníckeho k pozemnej komunikácii a práva vlastníckeho k pozemkom, na ktorých pozemná komunikácia je umiestnená. V prípade takejto konkurencie dvoch rovnocenných práv je takto vzniknutý nezákonný stav nutné riešiť podľa ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich inštitút bezdôvodného obohatenia v prípade, ak vzájomný vzťah vlastníkov nebol majetkovo právne vysporiadaný. O plnenie bez právneho dôvodu ide tam, kde právny dôvod od samého začiatku neexistoval, ale aj vtedy, ak dodatočne odpadol. Povinnosťou všeobecných súdov je ústavne konformným spôsobom vyporiadať sa s interpretáciou nárokov z bezdôvodného obohatenia, ktoré spočíva v jeho objektívnom charaktere, nie je potrebný protiprávny stav a ani zavinenie. Bezdôvodné obohatenie má objektívny charakter spočívajúci v neoprávnenom majetkovom prospechu, ktorý by inak patril tomu, na úkor koho sa bezdôvodne žalovaný obohatil. Určenie bezdôvodného obohatenia je pritom závislé od obvyklej hladiny nájomného, ktoré by žalovaný v danom mieste a čase platil, ak by vec užíval na základe platnej nájomnej zmluvy. Obvyklé nájomné je preto nájomným tržným. V prípade užívania pozemkov bez náhrady, bez nájomnej, či inej zmluvy, alebo iného titulu, má vlastník pozemku nárok na plnenie, pretože žalovaný bez akéhokoľvek

právneho dôvodu užíva jeho nehnuteľností. Povaha plnenia neumožňuje plnenie vrátiť, preto je žalovaný povinný toto plnenie nahradiť v peňažnej forme. Výšku plnenia za užívanie cudzej veci je nutné odvodzovať od prospechu, ktorý žalovaný obohacovaním sa získal. Majetkovú hodnotu v tom zmysle totiž získa nielen ten, komu sa zvýšili aktíva alebo znížili pasíva, ale aj ten komu sa neznížili aktíva, hoci by sa inak jeho majetkový stav zmenšil, pokiaľ by existoval právny dôvod plnenia, pretože za prijímané plnenie by musel poskytovať náhradu. K argumentáciám prvostupňového súdu o výške kúpnej ceny odvolateľ uvádza, že ide len o čisto subjektívny úsudok konajúceho sudcu, pričom je potrebné mať na zreteli to, že žalobca nadobudol predmetné nehnuteľnosti plne v súlade s právnym poriadkom platným na území SR. Nikto žiadnym spôsobom nespochybnil kúpu týchto nehnuteľností a žalobca sa tak stal ich legálnym vlastníkom, ktorému patrí právo na ochranu jeho vlastníctva. Napokon odvolateľ namieta aj vadu dôvodov napadnutého rozhodnutia. Rozhodnutie nie je odôvodnené dostatočne racionálne a presvedčivo. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa javí ako svojvoľné - neobhájiteľné a prijaté bez opory v práve a nelegitímne. Podstatnou súčasťou právnych záruk v súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR je aj právo na logické, spravodlivé a zákonné odôvodnenie rozhodnutia. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne aj princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je aj požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď. Postup súdu v predmetnom konaní možno považovať za diskriminačný, nakoľko rovnaké, resp. analogické situácie rieši odchylnym spôsobom, pričom nie je objektívne a rozumne odôvodnený. V dôvodoch rozhodnutia súdu prvého stupňa nie je uvedený vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Napadané rozhodnutie odvolateľ považuje za arbitrárne. Podľa jeho názoru sú tak splnené odvolacie dôvody v zmysle § 205 ods. 2 písm. a), c), d), f) O.s.p. Navrhuje preto, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že na pojednávaní dňa 19. 2. 2014 prvostupňový súd doplnil dokazovanie oboznámením kúpnej zmluvy, na základe ktorej žalobca nadobudol sporné nehnuteľnosti. Ďalšie dôkazy na doplnenie dokazovania neboli už zo strany žalobcu navrhnuté. V konaní bolo preukázané, že žalobca v čase predmetnej kúpy mal vedomosť o tom, o aké pozemky sa jedná, že sú zastavané inžinierskymi stavbami, cestnými, miestnymi, ako aj účelovými komunikáciami. V čase kúpy bol žalobca dostatočne oboznámený so stavom nehnuteľnosti v prírode. Ku kúpe nehnuteľností aj za tohto jemu známemu stavu pristúpil bez výhrad. Za takéhoto stavu by nebolo spravodlivým poskytnúť žalobcovi súdnu ochranu spočívajúcu v priznaní bezdôvodného obohatenia. Aj v nadväznosti na ďalšie súdne konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20C/93/2007 žalovaný zdôrazňuje, že žalobca skupoval aj iné takéto pozemky pod cestnými komunikáciami a následne tieto pozemky odpredával Slovenskej správe ciest, o čom napokon svedčia aj samotné kúpne zmluvy medzi žalobcom a Slovenskou správou ciest, ktoré boli oboznamované v tomto konaní. Skupovanie takýchto nehnuteľností žalobcom svedčí o jeho špekulatívnom konaní. Ak žalobca poukazuje na obdobné právne veci, tak žalovaný dáva do pozornosti aj iné rozhodnutia súdov, napr. uznesenie Krajského súdu Prešov sp. zn. 9Co/12/2013 z 21. 1. 2014, v ktorom odvolací súd konštatoval, že žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku zastavaného pozemnou komunikáciou úspešne podať na súde len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva a že vlastníkovi stavby nevzniklo právo bezplatného trvalého užívania zastavaného pozemku. Pritom je potrebné rozlišovať práva vzniklé tomuto vlastníkovi, ktorému bol pozemok zastavaný stavbou pozemnej komunikácie a práva vlastníka, ktorý odkúpil už zastavaný pozemok s obmedzeným rozsahom vlastníckych práv. Do pozornosti dáva aj ďalšie rozhodnutia, napr. Okresného súdu Poprad sp. zn. 11C/185/2008 z 1. 10. 2009, potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Co/290/2009 zo dňa 30. 9. 2010, aj s nadväzujúcim rozhodnutím Ústavného súdu SR IV.ÚS 77/2011 - 18 zo 17. 3. 2011. V týchto rozhodnutiach sa konštatujú závery súdov poukazujúce na nemožnosť vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného v súvislosti s užívaním a vlastníctvom cesty nachádzajúcej sa na pozemkoch v označenom konaní žalobkyne. Ďalšími takými rozhodnutiami sú aj rozhodnutie Okresného súdu Košice I. sp. zn. 19C/269/2002 zo dňa 16. 5. 2013 a uznesenie Ústavného súdu SR I.ÚS 369/2011 - 22 z 28. 9. 2011 alebo rozsudok Krajského súdu v Prešove 1Co/87/2010 z 13. 10. 2010, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 20C/174/2008. Žalovaný napokon zdôrazňuje, že užívateľom pozemnej komunikácie nie je žalovaný, ale podľa § 6 ods. 1 zák. č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách

užívateľom je verejnosť ako účastníci cestnej premávky. Navrhuje preto rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny.

Pred vecným prejednaním podaného odvolania Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) sa prednostne zaoberal podaním žalobcu, doručeným odvolaciemu súdu 13. 5. 2014, ktorým žiadal o odpoveď na „námietku zaujatosti“. Výzvou z 20. 10. 2014 (č.l. 440 a násl. spisu) súd vyzval žalobcu, aby sa k skutočnostiam, ktoré sú obsahom uvedeného podania vyjadril aj z pohľadu aplikácie ust. § 15a ods. 3 a § 14 ods. 3 O.s.p.

Žalobca písomným podaním 23. 10. 2014 (č.l. 442 spisu) uviedol, že podanú námietku zaujatosti berie v celom rozsahu späť. Pre vec samotnú je relevantným obsah podania žalobcu. Podanie, ktoré žalobca označil ako námietka zaujatosti, neobsahuje skutočnosti, aké sú v zmysle ust. § 14 ods. 1 O.s.p. dôvodmi pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností ustanovených v § 14 ods. 3 O.s.p. (spočívajúcich v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci), v takom prípade sa na námietku zaujatosti neprihliada a vec sa nadriadenému súdu nepredkladá.

V zmysle ust. § 214 ods. 1 písm. a) O.s.p. odvolací súd na prejednanie podaného odvolania nariadil pojednávania. V rámci pojednávania zodpovedajúco ust. § 213 ods. 3 O.s.p. zopakoval dokazovanie oboznámením listu vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. X., kópie z katastrálnej mapy, rozhodnutia ONV Poprad, odbor dopravy č. DOPR 243/75 z 19. 2. 1975 o prípustnosti stavby, rozhodnutia Správy východnej dráhy v Bratislave č. 7329/75 - 7/DSO, vyjadrenia Štátneho majetku, n.p. Poprad z 2. 11. 1970, listu JRD Poprad - Veľká zo 14. 10. 1971, zápisnice z preberacieho konania zo 14. 11. 1979 i zápisnice o odovzdaní a prevzatí dokončených stavieb z 11. 10. 1979.

Aj na základe výsledkov zopakovaného dokazovania odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok i konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 ods. 1, 3 O.s.p. Bol teda viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, nad rámec ktorých nebol oprávnený ani povinný rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmavať. Výnimkou by boli len prípadné vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na základe už spomenutého zopakovania dokazovania i na základe prieskumu podľa uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku odvolací súd dospel k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody nie sú spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie napadnutého rozsudku.

Vo veci nie je medzi stranami sporným, že nehnuteľnosti - pozemky CKN č. 2000/19 a CKN č. 2000/20 vedené v LV č. XXXX pre kat. úz. X. sú vlastníctvom žalobcu a že žalobca k nim nadobudol vlastnícke právo kúpnu zmluvou zo 17. 12. 2004 zavkladovanou pod č. V 4886/04. Niet pochybnosti ani o tom, že predmetné nehnuteľnosti boli v 70-tych rokoch minulého storočia zastavané stavbou - štátnou cestou, ktorá aktuálne patrí do majetku žalovaného. Účastníci nerozporujú ani to, že stavba bola zrealizovaná po príslušných administratívnych rozhodnutiach (rozhodnutie o prípustnosti stavby, stavebné povolenie) a napokon bola aj riadnym stavebným rozhodnutím odovzdaná do užívania. Pozemky zastavané cestou boli v čase realizácie predmetnej stavby, resp. pred jej realizáciou v užívaní Štátneho majetku, n.p. Poprad a JRD Poprad - Veľká, ktorých stanoviská pre účely stavebných konaní sú aj obsahom spisu.

Žalobca (jeho právny zástupca) nevedel odvolaciemu súdu zodpovedať otázku, či a akým spôsobom a čo uplatňoval jeho právny predchodca voči štátu (či iným subjektom) v súvislosti s realizáciou predmetnej stavby. Pri aplikácii ust. § 153 ods. 1 O.s.p. pre toto konanie možno tak urobiť záver o tom, že nebolo preukázané, že by predchodca žalobcu si uplatňoval v súvislosti so zastavaním predmetných nehnuteľností nejaké nároky.

Tak, ako je už uvedené vyššie, žalobca ako právny nástupca pôvodného vlastníka sa domáha voči žalovanému plnenia, ktoré sa týka obdobia od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007 a malo by byť (podľa žalobcu) právne kvalifikované ako vydanie plnenia, ktoré žalovaný získal bez právneho dôvodu. Zo skutkového hľadiska sa žiada náhrada za to, že žalovaný užíva „bez právneho dôvodu“ pozemky žalobcu, na ktorých je postavená cesta.

Právna teória i právna prax rozlišuje medzi stavbou nepovolenou (resp. povolenou) a neoprávnenou (resp. oprávnenou). Absencia príslušného práva stavebníka k cudziemu pozemku nutne musí viesť k

záveru, že ide o neoprávnenú stavbu. Pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu je však potrebné vychádzať z právnej úpravy platnej v čase vzniku stavby ako veci v právnom slova zmysle. Úprava tzv. neoprávnenej stavby (teda stavby zriadenej na pozemku bez toho, že by stavebník mal k tomuto pozemku takéto právo, ktorého obsahom by bola možnosť zriadiť na ňom stavbu) je od účinnosti novely Obč. zák. realizovanej zák. č. 509/1991 Zb. obsiahnutá v § 135c Obč. zák. Podľa tohto ustanovenia platí, že ak zriadi niekto stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu je potrebné odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (vlastníka stavby). Pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí. Súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné k výkonu vlastníckeho práva k stavbe.

Podľa tejto úpravy teda neoprávneným stavebníkom môže byť jak osoba fyzická, tak aj osoba právnická. Naproti tomu podľa úpravy neoprávnenej stavby pred 1. 1. 1992, tak ako bola obsiahnutá v § 221 Obč. zák., mohol byť neoprávneným stavebníkom len občan, teda osoba fyzická. Do 31. 12. 1991 rovnako platili ust. § 11 ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, podľa ktorého je stavba vo vlastníctve tej socialistickej organizácie (po 1. 5. 1990 organizácie), ktorá ju zaobstarala, prípadne vystavila, prípadne vo vlastníctve štátu, ak ide o štátnu organizáciu.

Občiansky zákonník obsahuje v 5. hlave, deviatej časti prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 1992, teda k úpravám vykonaným zák. č. 509/1991 Zb. Podľa § 868 Obč. zák. sa ustanoveniami tohto zákona, pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú aj právne vzťahy vzniklé pred 1. januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992, sa však posudzujú podľa doterajších predpisov. Pri skorších novelizáciách Občianskeho zákonníka vykonaných s účinnosťou od 1. 4. 1983 zák. č. 131/1982 Zb. boli prechodné ustanovenia založené na tom, že ustanoveniami tohto zákona sa riadia aj právne vzťahy vzniknuté od 1. apríla 1964 do 1. apríla 1983 (§ 865 ods. 1 Obč. zák.).

Z uvedených ustanovení vyplýva, že vznik právneho vzťahu riadiaceho sa režimom Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení jeho neskorších zmien a doplnkov je potrebné hodnotiť podľa právnych predpisov, ktoré platili v čase vzniku tohto vzťahu. Pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu, je potom nutné vychádzať z právnej úpravy platnej v okamihu vzniku stavby ako veci v právnom zmysle.

V predmetnej veci došlo bez akýchkoľvek pochybností k zriadeniu stavby pred 1. januárom 1992, resp. i pred 1. aprílom 1983, preto nemožno v zásade z hľadiska posúdenia existencie neoprávnenej stavby aplikovať právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť od 1. 1. 1992 a ktorá je obsiahnutá v § 135c Obč. zák. Pretože podľa právnej úpravy platnej pred 1. 1. 1992 mohol neoprávnenú stavbu zriadiť len občan a v danom prípade predmetnú stavbu stavali či zriaďovali štátne socialisticke organizácie, nie je možné aplikovať ust. § 221 Obč. zák. v znení pred 1. 1. 1992. I stavba postavená na cudzom pozemku neoprávnene tzv. socialisticou organizáciou sa zo zákona stáva jej vlastníctvom, resp. vlastníctvom štátu. Do úvahy potom prichádzali (pri splnení ďalších zákonných podmienok) nároky vtedajšieho vlastníka na náhradu škody vzniknutej zastavaním pozemku. Tento občianskoprávny vzťah vzniknutý na základe neoprávnenej stavby trval i po 1. 1. 1992, pretože nedošlo k jeho vyporiadaniu podľa právnej úpravy platnej pred novelou. Pri použití ust. § 868 Obč. zák. bolo a je potrebné naďalej posudzovať tento trvajúci vzťah už podľa ust. § 135c Obč. zák. po novele. Toto prechodné ustanovenie § 868 Obč. zák. je potrebné vyložiť v súlade s Listinou základných práv a slobôd, najmä s čl. 11, ktorý poskytuje ochranu vlastníckeho práva bez ohľadu na subjekt vlastníctva. Aj v súlade s nálezom Ústavného súdu ČR zo dňa 15. 3. 2005 I.ÚS 187/03 treba mať na zreteli záver, že zatiaľ čo vznik vzťahu z neoprávnenej stavby je nutné posúdiť podľa právnej úpravy, ktorá tu bola v čase vzniku stavby, spôsob vyporiadania medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom neoprávnenej stavby sa musí riadiť právnu úpravou, ktorá tu je v čase rozhodovania súdu.

Žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia môže vlastník pozemku zastavaného komunikáciou úspešne podať na súde len za podmienky, že nevznikol iný právny dôvod, na základe ktorého sa môže vlastník pozemku domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva. Usporiadanie pomerov vlastníka pozemku a vlastníka stavby s aplikáciou ust. § 135c Obč. zák. v spojení s ust. § 868 Obč. zák. vylučuje aplikáciu ust. § 451 Obč. zák. Žalobca uplatňuje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia ako

jedného z oprávnení vlastníka za čas užívania pozemkov žalovaným v roku 2007. V konaní žalobca ani len netvrdil, že na neho v súvislosti s kúpnu zmluvou, na základe ktorej nadobúdala nehnuteľnosť, prechádzali aj iné práva vlastníka, napr. vyššie spomenuté právo na náhradu škody. Pri vymedzení žalobného návrhu (so skutkovým zdôvodnením, ktoré sa týka roku 2007), nebol dôvod ani sa prípadným postupovaním nárokov pôvodného vlastníka na žalobcu zaoberať. Žalobca si bol vedomý v akom stave kupuje nehnuteľnosť do vlastníctva v roku 2004. Ku kúpe nehnuteľnosti pristúpil bez výhrad. Takéto skutkové závery súdu prvého stupňa majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pri posúdení nárokov v zmysle § 135c Obč. zák. je záväzným tam uvedené poradie vypořádania. Uplatnenie finančnej náhrady za užívanie nehnuteľností v roku 2007 nie je ani aplikáciou v poradí tretieho spôsobu vypořádania vzťahu medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby. Aktuálne už treba mať na zreteli aj aplikáciu § 4 zák. č. 66/2009 Z. z., podľa ktorého sa majú vzťahy vlastníka pozemku a vlastníka cesty usporiadať. Nemôže byť preto žalobcom uplatnený nárok posúdený ani ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Odvolačný súd v tejto súvislosti odkazuje aj na závery, ktoré boli prijaté v rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Co/290/2009 z 30. 9. 2010 (rozhodujúce o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Poprad 11C/185/2008 - 108) i nadväzujúce uznesenie Ústavného súdu SR IV.ÚS 77/2011-18 týkajúce sa posudzovania tam uvedených skutočností (z hľadiska skutkového identických ako v predmetnej veci). V nadväznosti na obsah záverov prijatých odvolacím súdom aj Ústavným súdom SR, v celom rozsahu aplikovateľným aj v tejto veci, odvolací súd zdôrazňuje i to, že v zmysle ust. § 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne a dbajú pritom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb. Ak je možná a do úvahy prichádza aplikácia ust. § 135c ods. 1, 2, 3 Obč. zák., ale aktuálne i aplikácia § 4 zák. č. 66/2009 Z. z. a žalobca pri kúpe nehnuteľnosti vstupoval do právneho vzťahu s tým, že vedel o zaťažení nehnuteľnosti, bolo by nespravodlivým poskytnúť žalobcovi súdnu ochranu spočívajúcu aj v priznaní bezdôvodného obohatenia za využívanie pozemkov v roku 2007. Už vyššie je uvedené, aké nároky prichádzali do úvahy pre právneho predchodcu žalobcu v súvislosti s vybudovaním pozemnej komunikácie na pozemkoch v jeho vlastníctve (vtedy v užívaní socialistickej organizácie). V čase realizácie stavby nešlo ani o „neoprávnenú stavbu“. Nový vlastník pozemku nemôže nadobudnúť k pozemkom viacej práv ako mal predchádzajúci vlastník. Obsah skutkového zdôvodnenia podanej žaloby nesvedčí dosiahnutiu realizácie práv vlastníka pozemku v rozsahu, v akom toto právo prislúchalo právnenému predchodcovi žalobcu. Zdá sa, že účelom žaloby je využitie odlišného vlastníctva pozemku a vlastníctva stavby k vymáhaniu plnenia označeného za „bezdôvodné obohatenie“. Odvolací súd preto nemá dôvod ani na zmenu svojho názoru vysloveného vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, že výkon vlastníckeho práva takýmto spôsobom je i v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 os. 1 Obč. zák.).

Z týchto dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby je vecne správny. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný. Ten si nárok na náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil. Žalobca neúspešný v odvolacom konaní právo na náhradu trov konania nemá, preto odvolací súd pri aplikácii ust. § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Uvedené rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).